

Motion till riksdagen

1987/88:Fö418

av Ann-Cathrine Haglund och Margareta Gard (m)

om kvinnor som befäl

Genom regeringens beslut 1978 gavs kvinnor möjlighet att få anställning som befäl inom det militära försvaret förutsatt att de genomgått frivillig grundutbildning. Reformen avsågs att genomföras stegvis.

I en första etapp öppnades vissa militära yrken vid flygvapnet. Dessa befattningar var som stridslednings- och luftbevakningsbefäl, sambandsbefäl samt som flygtekniker. 1980 började de första kvinnorna inom flygvapnet sin frivilliga grundutbildning.

1982 föreskrev regeringen att kvinnor fr. o. m. 1983 skulle få tillträde till utbildning för och anställning inom armén till signaltrupperna och trängtrupperna, inom kustartilleriet till sjöfrontsartilleriet, radar- och sambands-tjänst samt för marinen gemensam sjukvårdstjänst och inom flottan till stridsledningstjänst, sambandstjänst och underhållstjänst.

Vederbörande försvarsgrenschef bemyndigades av regeringen att tidigast fr. o. m. 1983 medge att kvinnor fick tillträde till yrkesområden inom, beträffande armén, ingenjörstrupperna, luftvärnet, artilleriet och tygtekniska kåren, beträffande marinen luftvärnsartilleritjänst, mintjänst och teknisk tjänst inom kustartilleriet samt mintjänst, teknisk tjänst och ubåts- och ubåstteknisk tjänst inom flottan samt beträffande flygvapnet markförsvarstjänst.

Det framgår av regeringens proposition 1981/82:3 att kvinnor stegvis bör få tillträde till samtliga yrkesgrupper för yrkesbefäl. När man vunnit erfarenhet av kvinnors tjänstgöring inom vissa yrkesgrupper inom de olika försvarsgrenarna och vapenslagen, bör man ta slutlig ställning till deras tillträde till infanteriet, kavalleriet och pansartrupperna inom armén samt kustjägar- och markstridsområdena inom kustartilleriet. Teknisk flygtjänst liksom befattningar inom den tunga dykningen och djupdykningen bör undantas från rekrytering med kvinnor i avvaktan på erforderliga undersökningar av de yrkesmedicinska faktorerna.

Överbefälhavaren har i januari 1988 redovisat bl. a. hur försvarsgrenscheferna utnyttjat bemyndigandena i regeringens beslut 1982, gjorda erfarenheter av kvinnor i militär grundutbildning samt av utbildning till och av kvinnor som yrkes- och reservofficerare, en samlad utvärdering av erfarenheterna av den hittills medgivna rekryteringen av kvinnor till militära yrkesområden samt underlag för regeringens överväganden om de ytterligare militära yrkesområden som bör öppnas för kvinnor.

Av redovisningen framgår, att erfarenheterna från den frivilliga grundutbildningen i huvudsak är positiva inom samtliga försvarsgrenar. Kvinnorna smälter i regel väl in i miljön och bidrar generellt till bra stil och miljö.

Kvinnorna påverkar ofta utbildningsresultaten positivt. De är många gånger mer motiverade än de manliga värnpliktiga genom att de genomgår grundutbildningen frivilligt. Kvinnornas studieresultat blir därför mycket goda, vilket också påverkar männens.

Vidare säger redovisningen, att kvinnorna mestadels uppnår likvärdiga eller bättre resultat i teoretiska och allmänmilitära delarna av utbildningen medan prestationerna i fysiskt ansträngande verksamhet är sämre.

Från många förband anges, att det inte är någon skillnad på att utbilda manliga värnpliktiga och de kvinnor som gör frivillig grundutbildning. Ingen särbehandling sker under utbildningen.

Erfarenheterna av kvinnor verksamma som yrkes- och reservofficerare är också goda enligt redovisningen. Som lärare vid skolorna fungerar kvinnorna bra. De är duktiga, välutbildade och positiva till rollen som utbildare. Även ute på förbanden är erfarenheterna som utbildare och planerare utmärkta.

Redovisningen säger också, att det ökade antalet kvinnor som befäl medför en positiv förändring av stil och miljö. De kvinnor som nu är verksamma som yrkesofficerare utgör följaktligen ett positivt tillskott till verksamheten. De motsvarar väl de krav som ställs i aktuell nivå och bedöms ha samma framtidsprognos som män.

Av redovisningen framgår, att överbefälhavaren finner att kvinnor generellt bidrar till bra stil, miljö och utbildningsnivå och att organisationen härigenom påverkas positivt. Genom att kvinnor beretts tillträde till ett antal militära yrkesområden har rekryteringsbasen breddats. Detta innebär sannolikt en kvalitetsförbättring, som främst kan ge utfall om det totala rekryteringsunderlaget är lågt, anges i redovisningen.

Det redovisas således mycket positiva erfarenheter av kvinnor i militära yrkesområden. Av statistiken framgår dock att det ännu är ganska få kvinnor som påbörjat utbildningarna och ännu färre som genomfört dem.

Överbefälhavaren anger att en del av de problem som anmälts, bl. a. vid avgångar av kvinnligt befäl framför allt under grundutbildning, kan lösas genom bearbetning av attityder och värderingar och med hjälp av personalutvecklande åtgärder. Därigenom kan kvinnors anpassning till arbetsmiljön ytterligare underlättas. Vissa avgångar skulle kunna undvikas om kvinnorna får bättre rådgivning/information om officersyrket i samband med sitt yrkesval.

Vidare avser överbefälhavaren att vidtaga åtgärder för att de militära områden som i dag är öppna för kvinnor ytterligare förbättras och utvecklas. Arbetet kommer att inriktas på att ytterligare bearbeta attityder och värderingar, förbättra informationen om officersyrket och sträva efter att sammanföra kvinnor till grupper.

Överbefälhavaren bedömer dock att, även om stora rekryteringsansträngningar görs, den procentuella andelen av antalet sökande som utgörs av kvinnor kommer att vara låg och att ytterligare yrkesområden med undantag för inrättandet av en reservofficerslinje för militärtolkar/förhørsledare, för närvarande inte bör öppnas för kvinnor.

Vi delar överbefälhavarens uppfattning att det är nödvändigt att vidta åtgärder för att förbättra de militära områden som är öppna för kvinnor.

genom inte minst bearbetning av attityder och värderingar och genom att sammanföra kvinnor till grupper. Det framgår klart av redovisningen, att kvinnorna påverkar försvaret i positiv riktning och det är nödvändigt att motverka avgångarna.

Vi har dock uppfattningen att ytterligare militära yrkesområden skall öppnas för kvinnor och att aktiva rekryteringsåtgärder skall vidtas, inte minst på skolorna. De militära yrkena har varit öppna för kvinnor under en alltför kort tid för att man skall kunna dra slutsatsen att man inte skall öppna ytterligare områden. Dessutom har dessa yrken alltid varit så totalt dominerade av män, att många flickor ännu har svårt att föreställa sig att ett sådant yrke kan vara ett bra alternativ. Ordentlig information om innehåll i utbildningen och om de olika yrkena är därför nödvändigt liksom stimulans till flickor som är lämpade att söka sig till försvaret.

Eftersom det ännu är så få kvinnor i militära yrkesområden finns det för få förebilder för unga flickor som står i begrepp att välja yrke. Det är därför viktigt att kvinnor, som genomgått militär utbildning, får berätta om sina erfarenheter.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ytterligare militära yrkesområden skall öppnas för kvinnor,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att aktiva rekryteringsåtgärder skall vidtas i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 25 januari 1988

Ann-Cathrine Haglund (m)

Margareta Gard (m)

Mot. 1987/88
Fö418